

Ragnild Pettersson

Gården Dämhult i Drängsereds församling, Hallands län, ägdes och brukades vid sekelskiftet 1800/1900 av Petter Magnus, Johansson och hans hustru Josefina. Petter Magnus, som allmänt gick under namnet "PM" var kommen från Segerstad i Reftele församling, Jönköpings län. Hustrun Josefina var halländska, född i Släthult år 1870. 500 m. norr den gård, där den av Dr. August Bondesson omskrivne "Jon i Släthult" bott och brukat, vid sekelskiftet 17/1800 talet.

På jordbruket i Dämhult blev det för Josefina och "PM" ett strävsamt liv för att klara räntor och amortering på den inköpta gården vid deras giftermål. På gården fanns 3 hästar, 14 kor och ungnöt., samt några tar och getter. På sommaren gick djuren på bete i skogen.

I en tråkarna kärnades grädden till smör, även ost ystades. Smör och ost blev betalning när varor inhandlades i affären, som var belägen i Drängsereds kyrkby. På skogen plockades blåbär och lingon. Virke som såldes från skogen, som blev den väsentliga inkomstkällan utöver gårdens egna produkter. Det var mycket bekymmersamt när familjen utökades med åtta barn: Gustav född 1890. Anna -92, Helga -94, David -96, Ingeborg -99, Ragnild 1901, Gustav Julius -04, Gunhild -06.

Ragnild döptes i Drängsereds kyrka av Kyrkoherde Lindskog. Ragnilds föräldrar var mycket kyrksamma. Nästan varje söndag var man på gudstjänsten i Drängsereds kyrka. Familjen drabbades 1903 av en stor sorg, när äldsta sonen, Gustav omkom. Gustav var och åkte skridskor på Drängseredssjön tillsammans med två kamrater. Isen brast och alla tre pojkarna omkom. Året efter föddes Gustav Julius, som fick namnet Gustav, efter sin omkomne broder.

"PM" var generös. En bekant kom och bad om borgen." PM" skrev på och hjälpte honom. Ett gammalt ordspråk lyder: "Den som går i borgen, går i sorgen"! Så och för "PM". För att infria sitt borgensåtagande, måste han sälja gården Dämhult 1906?

Nu blev "PM" och Josefina med sina 8 barn utan något hus att bo i. På Nädhult i Kinnared fick han lite mark. Som ungtkarl hade han arbetat som byggnadsarbetare. Dessa kunskaper kom honom väl till användning, när han, byggde upp ett boningshus på tomten i Nädhult.

För att försörja familjen fortsatte "PM" med byggnadsarbete. I Nädhult utökades den redan stora barnskaran, med ytterligare tre barn, Ivar föddes 1908, Inez-Margareta -11, och Elsa vid krigsutbrottet 1914.

De skolpliktiga barnen gick: i Kinnareds skola. Skolvägen från Nädhult var 2-3 km. Ragnilds småskollirarinna hette ?..... 1:sta och 2:dra klassen gick: i samma sal. De var c:a 25 st. Eftersom Nidhult ligger högt, var det lätt att på morgonen gå till skolan, men mycket jobbigt när man skulle gå hem. De långa backarna var ansträngande när man gick i trätöfflor. Utmed skolvägen låg ett hus, vars trädgård var som ett "blomsterhav". Huset kallades "blomstergumman".

Från sin tid i Nidbult har Ragnild ett minne som hon aldrig glömt. En granne dog. Enligt sed, skulle grannar gå och se den avlidne när han blivit kistlagd. När Ragnild fick se liket

fick hon en chock. Nästa samtidigt fick Ragnhilds bror Ivar, lunginflammation och avled. c:a 3 år gammal. Före avfärden till Begravningen i Kinnareds kyrka, höll en religiös granne, utfärdsbön över ämnet: "Herren gav och Herren tog, välsignad vare Herrens namn"!

På gården Hylte, vars ägor sträckte sig utmed Nissan, fanns ett fall. Vid fallet låg såg och kvarn som drev av ett vattenhjul.. Dessa ägdes samfällt av markägarna på båda sidor Nissan, Hylte gård och Tollsbo.

Disp. Olsson på Rydö Buks AB, insåg fallets möjligheter. Han tog kontakt med en framsynt bonde i Nissaryd, Johan Larsson, för att med hans hjälp inköpa vattenrätten och mark till att anlägga en pappers- och massafabrik. Byggnationen av fabriken, påbörjades 1907 och produktionen kunde startat 1910. Hylte gård, gav namnet på bolaget: Hylte Buks AB. Därmed blev obygd blomstrande industribygd.

1914 kom Ragnhild till Hyltebruk. Familjen flyttade till Örnabexhult och bodde i ett hus i intill Örnabäcken vid Landerydsvägen. "PM" arrenderade Tollsbo/Hylte såg och kvarn. Vid sågning hade han en medhjälpare som andresägare. Josefina var honom behjälplig i kvarnen vid malning av säden.

Ragnhild gick sista skolåret i Hyltebruk, samtidigt fick hon konfirmanationsundervisning i Färgaryd, där hon konfirmerades, Sedan började ett hårt arbetsliv för Ragnhild. Hon gick bl.a. varje morgon och kväll till Färgaryd där hon mjölkade korna hos prästgårdsarrendatorn Kullgren.

1913 gifte sig Ragnhilds äldsta syster Anna, med Albin Nilsson. Albin Nilsson arbetade på fabriken i Hyltebruk. Efter giftennålet fick: han en bättre anställning på Kvamsvedens pappersbruk i Borlänge, Dalarna. 1914, när Anna väntade ett barn, bad hon Ragnhild om hjälp. Ragnhild fick då för första gången komma ut i världen, när hon satte sig på tåget och ensam reste till Borlänge. Det var spännande för en flicka som endast var c:a 15 år. Ragnhild stannade c:a ett år i Borlänge.

System och svågern var medlemmar i missionsföreningen. Ragnhild gick med på bönestunderna där och blev medlem. Ragnhilds kristna liv blomstrade under denna tid.. Från barndomshemmet var det en självklar sak, att modern alltid läste bordsbönen. På kvällarna var kvällsbönen lika självklar.

Vid hemkomsten från Borlänge, blev hon på nytt anställd hos Kullgren. Ragnhild hjälpte till i hemmet, samt passade barnen. Arbetstiden var lång. Uppstigning senast klocka 6. Arbetet brukade vara till 7 på kvällen. Det var krigstid. Alla människor hade det svårt. Lönen för arbetet var obetydligt. Mat och logi, var på den tiden ofta enda ersättningen för utfört arbete .. Kontantlönen var endast lite fickpengar.

1919 började Ragnhild som servitris vid matserveringen på Mässen. Mässen var matställe för brukets tjänstemän. Inköpschefen, Thorvald Svensson, var då hennes chef. Betalningen var även här liten.

"Storgatan" i Hyltebruk, var på den tiden, nuvarande genomfartsleden, Järnvägsgatan.. Nuvarande torget var sumpmark och var baksidan av de hus som låg utmed den s. k. Storgatan Plankor lades ut över sumpmarken för att kunna gå torrskodd över nuvarande torget.

En tid var Ragnhild anställd hos papperssortereskan Hanna Björk. Ragnhild skulle sköta om hennes son, när hon var på arbete, Under denna tiden bodde Ragnhild tillsammans med sin syster Ingeborg i en kasern. som var belägen vid Storgatan. Under denna tid var hon även företagare. På sin fritid på kvällarna, tillverkade de papperspåsar. De uppehöll sig i ett litet rum på gamla hotellet där de klistrade ihop papper till påsar. Dessa avyttrades sedan till samhällets affärer.

PM förvärvade en tomt i närheten av sågen och kvarnen där både han och Josefina arbetat. På den uppförde han ett boningshus. Det blev inflyttningsklart 1924. Det var med stor glädje de flyttade in.

När rörelsen vid sågen och kvarnen lagts ner fick "PM" anställning på Hylte Bruks AB:s kraftstation där Appelfeldt blev bans chef.

Fabriken i Hyltebruk tillverkade bl. a. smörpapper. Ragnhild tog anställning på fabriken som papperssortereska. Papperet granskades och räknades innan det paketerades och lastades ut. Med varje paket fanns ett nummer som visade vem som var ansvarig för sorteringen. Ragnhild minns ej sitt eget nummer men kände den som var fabriken första sortererska och hade nr 1. (Anm. Även nedskrivaren av dessa rader har träffat denna kvinna år 1944., i Idala där hon då var bosatt..

En period under slutet av krigsåren, hade fabriken ekonomiska svårigheter. Johan Larsson i Nissaryd som satsat mycket pengar i fabriken, blev under en kort tid högste chefen. Ragnhild minns vilken förödelse det blev när kanalen brast 1924 ? Vattnet strömmade ner i samhället, innan luckorna vid dammen blev stängda.

När kyrkan i Hyltebruk byggdes 1924, ställde många invånare i Hyltebruk frivilligt upp med hjälp utan ersättning Så ock Ragnhild och hennes broder David.

Ragnhilds föräldrar gick till kyrkan på gudstjänst varje söndag. När jag frågade Ragnhild om hennes kristna tro, svarar hon: **"Även om jag ej likt mina föräldrar ej gått till kyrkan så ofta har jag kvar minnena av deras kristna tro och vana att bedja samt tacksam för allt vad livet gett av både prövningar och glädje. Liksom de, har det varit min förtröstan och tro på Gud, som varit min hjälp och styrka, under hela mitt långa liv".**

Ragnhild har engagerat sig i ett flertal hjälpporganisationer. Hon var under de senaste världskriget mycket verksam i "Lottarörelsen" Där Peder Hammarskiöld var ledare för Hemvärnet.

Inom "Röda Korset" arbetade hon i 42 år och fick för denna långa och värdefulla gärning, Röd Korsets hedersutmärkelse.

Ragnhild arbetade många år för "IM:s" verksamhet.

Var aktiv medlem i Hyltebruks Gymnastikförening, där Bertil Bergkvist var ledare. Ragnhild var bäst i den kvinnliga truppen. Hon var mycket vig och akrobatisk. Hon slog med lätthet bak- och framlängesvolter.

Folkdansarna låg henne varmt om hjärtat. Ragnhilds broder, David var ledare. Varje sommar var de ute på turné, på många platser i landet. Även i grannlandet Norge, hade de ett flertal uppvisningar. Under en Norgeturnén träffade hennes broder David, Erika, som senare blev hans hustru.

Ragnhild var även med som filmaktör när Hylte folkdansare medverkade i filmen "Folket i Simlångsdalen". Den spelades in vid Ryaberg .. Huvudrollen spelades av Edvard Persson, som vid inspelningen, alltid var vänlig och glad. Vid sidan om filminspelning var han butter och tvär och allt annat än trevlig. Edvard Persson hade verkligen två sidor.

I Nykterhetsföreningen NTO var Ragnhild, tillsammans med. brodern David, samt sin blivande make Birger och Ernst Mårtensson, de ledande. Genom dessa fyra entusiaster energi, byggdes NTO-lokalen. Mötena präglades av studier och trevlig samvaro.

Ragnhild lade ner mycket arbete, när hon hjälpte Hylte arbetarkommun med att bygga Folkets hus och dansbanan. Landstingsman Aug. Larsson, Gustav Engvall, Ernst Mårtensson samt David Johansson, bröderna Erik och Birger Pettersson, var några bland de många eldsjälarna.

Ragnhild och Birger

Ragnhild var en skön dam. Hennes mörka ögon och lockiga mörka hår, tilldrog sig många mäns beundran. Dessutom var hon med sin vältränade gymnastiska kropp en efterlängtdanspartner, som alltid var den första som bjöds upp till dans. Någon "panelhöna" var hon sannerligen ej.

När hon gick sista klassen i skolan blev hon bekant med Birger som var hennes klasskamrat. I flera av de föreningar Ragnhild var medlem, träffade hon Birger. Vid samvaron vid deras många träffar i olika föreningar, spirade en fin vänskap som växte till varm kärlek. Sommaren 1926 beslöt de förlova sig. Vid ett besök hos system i Vargön, midsommarafton 1926, växlade de ringar vid foten av Hunneberg.

På dagen två år senare, midsommarafton 1928, stod Ragnhild brud i Färgaryds kyrka. Kyrkoherde Keiding var vigselförrättare.

Sju av Ragnhilds syskon med familjer var närvarande, plus Birgers släktingar och alla våra gemensamma vänner. Det blev verkligen en stor högtid. I det nybyggda huset vid dammen, serverades bröllopsmåltiden, både inne och i trädgården.

Ett år senare 28/5 1929 föddes sonen Karl-Olof, som fick en kärleksfull omvårdnad av de mycket barnkära föräldrarna.

Ragnhild har varit alla barns favorittant, Hon fick många smeknamn av dem. När hon träffade barn, stannade hon alltid och lyssnade, samt pratade med dem, samt ställde sig på deras nivå. Efter Karl-Olofs studier, flyttade han till Gnosjö där han gifte sig. I äktenskapet föddes fyra barn.

Alla familjer drabbas förr eller senare av sorger. I sin bästa ålder gick Karl-Olof bort, Den svåra sjukdomen cancer, ändade hans liv år ? För Ragnhild och Birger blev detta ett hårt slag, när ende sonen lämnade dem. Kraften att leva igenom den första tidens stora sorg, fick Ragnhild genom sin starka kristna tro: Herren gav och Herren tog!. Välsignad vare Herrans namn!

Ragnhilds vitalitet, själsligen som kroppsligen, hade hon ärvt från modern Josefina, vars gener var av hög klass. Den 26 okt. 1970, firade Josefina sin 100-årsdag i kretsen av anhöriga och vänner . Alla som besökte henne, förundrades över hennes goda minne. Några månader sedan den 6 nov. fick hon sluta sina dagar, 25 år efter det hennes make gått bort 1945.

Prostinnan och Prosten Thomas Ehde besökte ofta Josefina Båda parterna uppskattade mycket dessa sammankomster. Samma ömsesidiga uppskattning är det, när familjen Ehde samt Kyrkoherde och fru och Bo-Gunnar Åkesson under sina besök hos Ragnhild på Malmagården.

Ragnhilds make Birger tog inget körkort. Han var ej intresserad. Birger var mycket matematisk begåvad och var anställd som kassör på bruket. Vid Ragnhilds födelseår 1901, var det häst och cykel som enda fortskaffningsmedlen. Till kyrkan eller affären var det vanligt att man gick till fots. Bilarna blev synliga på vägarna först efter första världskriget. Även då mycket sällan. Förest efter andra världskriget fick bilarna sitt uppsving. I början av 1960-talet uppmanade han Ragnhild att ta körkort så att de hade möjlighet att lätt resa och hälsa på den stora släkten

Trots sin ålder betänkte sig Ragnhild ej länge. I jan. 1965 anmälde sig Ragnhild till körskolan. Drygt 3 månader senare , i början av maj körde hon upp för provet. Ragnhild fick "Med Beröm Godkänd" vid första uppkörningen.

Någon vecka senare stod där en ny SAAB på gården framför deras hus. Ragnhild frågade Birger vems den var? "Den är Din", var Birgers svar.

Nu blev det flera släktbesök och andra utflykter till olika platser i Sverige. Första resan gick till system i Vargön med utflykt till Hunneberg, där de förlovat sig. Nästa resa blev till Värmland där system var bosatt i Karlstad. Vid besöket där, bilade hon upp och såg den vackra Klarälvs- och Fryksdalen med Rottneros och Selma Lagerlövs Mårbacka..

SAAB-en gjorde flera turer på de svenska vägarna, med Ragnhild som god förare och Birger som belåten passagerare.

Ett år efter det Birger blivit pensionär, 1968, Blev det en långfärd ut i Europa. Ture Körsell som var en av brukets chaufförer, blev den som rattade SAAB-en, Det var Ragnhild och Birgers första långresa. Med var på resan var även Körsells fru, syster Astrid. Med båt tog man sig över till England, vidare mot London som första etappmål. Under några dagar upplevde Ragnhild det myllrande storstadslivet och besökte många av Londons sevärdheter. Nästa etappmål var Paris. Via Dover tog de färjan över Engelska kanalen till Calais i Frankrike. Vid överfarten kom minnena från världskrigets avgörande drabbning, när U.S.A. och Englands invasion, över kanalen, in i Frankrike, med stora förluster för båda parterna Invasionen blev början till Hitlers och Tysklands fall.

Parisvistelsen blev en underbar upplevelse med sin sydländska stil på byggnader, kultur, mat och människor.

Hemfärden gick genom Belgien, Tyskland och Danmark. Den 3 veckor långa bilturen blev en minnesrik upplevelse, som gav mersmak. Några år senare blev det ett nytt Parisbesök. Denna gång blev det med en turistbuss, som gjorde en resa genom Rehndalen och in i Frankrike, med besök i Paris.

Guldbröllopsdagen, midsommarafton 1978, firades på Hotell Tylösand . Under de två sista åren av sin levnad, var Birger sjuk. Ragnhild passade honom i hemmet. I en ålder av 93 år, gick Birger bort den 30 juli 1994. I 66 lyckliga år fick de leva tillsammans i Hyltebruk.

De sista två åren med att sköta sin sjuke make, tog hårt på Ragnhilds krafter. Benen sviktade och blev för svaga att bära henne. Hon blev rullstolsbunden och kom in på Malmagården där hon nu hyr två rum. Rummen är möblerade och vackert dekorerat från det gamla hemmets inventarier, med bl. a de vackra tavlor som hon sytt. Telefon har hon och klarar sig själv, i allt, utan större hjälp .

Så fort Ragnhild hade en ledig stund, var handarbetet en trevlig sysselsättning. Otaliga många sydda och broderade dukar och konstverk på bord och uppsatta som tavlor, vittnar om Ragnhilds arbetsflit och förmåga

När jag ställer frågan om receptet på ett så långt och friskt liv, blev svaret. "Arbete och återigen arbete, jag har under alla mina år sedan barndomen, arbetat hårt, och med glädje, se på mina händer, de är grova arbetarhänder och sannerligen inga s.k. "frökenhänder". De goda generna från modem Josefina, får man ej förglömma. De har säkerligen varit en väsentlig orsak, tillsammans med den sunda levnadsstil, som Ragnhild alltid fört.

Hyltebruks samhälle har växt upp i och med att pappersbruket, Hylte Bruks A/B uppkomst med start 1907. Både bruket och samhället är 100 år. Bruket skall till hösten fira sina hundra år. Ragnhild är 6 år äldre. Sedan 13-årsåldern, har hon bott i Hyltebruk och tagit verksam del i samhällets uppbyggnad.

Ragnhilds make Birger, började i unga år på Bruket. Arbetade där hela sin livstid, de sista 20 åren som kassör på huvudkontoret..

Ingen nu levande känner till de personer bättre, som från 1920 och fram till 1970-talet, verkat och format samhället och Bruket, än Ragnhild. Hon är ett levande lexikon. Med osviklig skärpa kan Ragnhild berätta om dessa personer och deras familjer. Direktör Bildt, som under ett antal år var chef för Bruket, bodde ej i Hyltebruk. Han var också chef för Bruket i Munkedal. Till Hyltebruk kom han ofta i en fin bil, med uniformsklädd chaufför. Han stannade alltid några dagar. Kontorspersonalen hade stor respekt för honom när han kom och synade deras arbete. Bildt gjorde mycket gott för samhället. Han byggde idrottshallen och tennisbanorna, till de anställdas fysiska träning.

Ovan: upptecknat efter en intervju med Ragnhild den 5 och 8 jan. 2007 av H. Blommegård